

Zajišťovací převod práva

Zajišťovací převod lze - kromě ujednání o oprávnění věřitele ke zpeněžení majetku dlužníka - sjednat i formou kupní smlouvy, ve které bude splatnost dohodnuté kupní ceny vázána k okamžiku splatnosti zajišťované pohledávky s tím, že bude-li zajištěná pohledávka včas a řádně splněna (čímž se obnoví vlastnické právo dlužníka), zanikne věřiteli povinnost k úhradě kupní ceny, a s tím, že nedojde-li k řádné a včasné úhradě zajištěné pohledávky, započte se kupní cena na zajišťovanou pohledávku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 2131/2007, ze dne 27.5.2009 v souvislosti s rozsudkem Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 31 Odo 495/2006 ze dne 15.10.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce P. Ch., proti žalované T. I. L. spol. s r.o., zastoupené advokátem, o vyloučení věcí z exekuce, vedené u Okresního soudu v Opavě pod sp. zn. 13 C 48/2005, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského osudu v Ostravě z 20.12.2006, č.j. 8 Co 544/2006-94, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě z 20.12.2006, č.j. 8 Co 544/2006-94, a rozsudek Okresního soudu v Opavě z 29.3.2006, č.j. 13 C 48/2005-66, se ruší a věc se vrací okresnímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Shora označeným rozhodnutím krajský soud potvrdil rozsudek z 29.3.2006, č.j. 13 C 48/2005-66, jímž okresní soud vyhověl excindační žalobě odůvodněné tvrzením, že tam uvedené movité věci nejsou ve vlastnictví povinného, nýbrž žalobce, který je od povinného nabyt na základě smlouvy o zajišťovacím převodu práva podle § 553 občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“). Odvolací soud uzavřel, že smlouvy uzavřené za účelem zajištění dvou pohledávek žalobce za povinným (ze dvou smluv o půjčkách v částkách po 30.000,- Kč) „ mají veškeré náležitosti, které vyžaduje ustanovení § 553 obč. zák., jsou zcela určité a je zde zcela zřejmý projev vůle obou účastníků smluv, a že smlouvy jsou platné rovněž s ohledem na ust. § 35 a násl. obč. zák.“ S odvolací námitkou žalované, že žalobce vlastnické právo k převáděným věcem nenabyt, jelikož nedošlo k faktickému převzetí věcí, jak to vyžaduje ustanovení § 133 odst. obč. zák., se odvolací soud vypořádal závěrem, že tato námitka je nedůvodná, protože zároveň se smlouvou o zajišťovacím převodu práva byla sjednána smlouva o výpůjčce věcí, na jejímž základě mohl věci držet a užívat i nadále povinný.

V dovolání (zásadní právní význam napadenému rozhodnutí přisuzuje s odůvodněním, že v něm byla řešena otázka, zda „lze vlastnické právo k movitým věcem nabyt na základě zajišťovacího institutu - smlouvy o zajišťovacím převodu práva“) žalovaná namítá nesprávné právní posouzení věci. Naplnění dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. spatřuje v závěru odvolacího soudu o platnosti smluv podle § 553 obč. zák.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání a v tomto ohledu dospěl k závěru, že dovolání přípustné je, jelikož napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/, odst. o.s.ř.), daný tím, že otázka platnosti smluv o zajišťovacím převodu práva je v něm řešena v rozporu se současnou judikaturou.

Jelikož vady podle ustanovení § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a/ a b/, odst. 3 o.s.ř. (tzv. zmatečnosti), ani vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o.s.ř.), k

nimž je dovolací soud – je-li dovolání přípustné – povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 věta druhá o.s.ř.), v dovolání namítány nejsou a nevyplývají ani z obsahu spisu, a protože jinak je dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně jeho obsahového vymezení (§ 242 odst. 3 věta první o.s.ř.), je předmětem dovolacího přezkumu právní závěr odvolacího soudu o platnosti smluv podle § 553 obč. zák.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy (v souzené věci práva hmotného), jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu – sice správně určenou – nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval (z podřazení skutkového stavu hypotéze normy vyvodil nesprávné závěry o právech a povinnostech účastníků).

Dovolání je důvodné.

Odvolací soud se v odůvodnění napadeného rozhodnutí (viz pátý odstavec čtvrté strany rozsudku na č.l. 97) omezil pouze na kusé zhodnocení, že smlouvy o zajišťovacím převodu práva „mají veškeré náležitosti vyžadované ustanoveními § 553 a § 35 a následujících obč. zák.“, přitom však samotné znění ustanovení § 553 předepisuje (v druhém odstavci) náležitost jedinou, a to písemnou formu smlouvy.

Ve svém rozhodnutí z 15.10.2008, sp. zn. 31 Odo 495/2006, zaujal Nejvyšší soud názor, že smlouva o zajišťovacím převodu vlastnického práva, která neobsahuje ujednání o tom, jak se smluvní strany vypořádají v případě, že dlužník zajištěnou pohledávku věřiteli řádně a včas neuhradí, je absolutně neplatná pro neurčitost (ve smyslu § 37 odst. 1 obč. zák.), protože vyvolává nejistotu o obsahu práv a povinností účastníků smlouvy pro případ, že dlužník nedostojí svému závazku uspokojit zajištěnou pohledávku a to nejistotu, která - vzhledem k tomu, že o následcích takového porušení smlouvy mlčí nejen smlouva, nýbrž i zákon - nemůže být rozptýlena výkladem. Přitom je podle Nejvyššího soudu společensky nežádoucí, aby ode dne, kdy se dlužník ocitne v prodlení se řádným nebo včasným splněním pohledávky zajištěné převodem vlastnického práva, nebylo možné zodpovědět pro daný právní vztah otázky, zda

- 1) dlužník může splnit dluh (uhradit zajištěnou pohledávku) s účinky splnění rozvazovací podmínky (s účinky automatického navrácení vlastnického práva) i kdykoli v době svého prodlení s úhradou zajištěné pohledávky,
- 2) to, že se věřitel stal nepodmíněným vlastníkem na něj převedeného majetku, má nějaký vliv na existenci zajištěné pohledávky.
- 3) věřitel může majetek na něj převedený dále zpeněžit,
- 4) věřitel si může majetek na něj převedený trvale ponechat,
- 5) věřitel může majetek na něj převedený dále převést, aniž by změna vlastnictví měla za následek zánik zajištěné pohledávky (srov. § 524 a násl. obč. zák. ve spojení s otázkou, zda postoupení zajištěné pohledávky vede ve smyslu § 524 odst. 2 obč. zák. ke změně vlastnictví majetku, který postupitel nabyl zajišťovacím převodem práva).

Ujednání ve smlouvách (viz přílohy A a B u č.l. 15) pod bodem III., že „neuhradí-li dlužník (povinný) věřiteli (žalobci) dluh včas, zůstává věřiteli převedené vlastnické právo k movitým věcem“ (bod 2.) a že „uspokojí-li dlužník pohledávku věřitele včas, vlastnické právo k movitým věcem se mu dnem úhrady dluhu obnovuje“ (bod 3.), však odpověď na výše formulované otázky nedávají.

Dále pak Nejvyšší soud v uvedeném judikátu dovedl, že sankcí absolutní neplatnosti (tentokrát dle § 39 obč. zák.) bude stiženo takové ujednání o zajišťovacím převodu vlastnického práva, podle kterého sice byla sjednána rozvazovací podmínka (pro případ řádného a včasného splnění zajištěné pohledávky), avšak prodlení dlužníka s řádným a včasným splněním zajištěné pohledávky má přivodit ten následek, že se věřitel bez dalšího stane (při současném zániku zajištěné pohledávky) trvalým

vlastníkem převedeného majetku. Pojímáno z obsahového hlediska vykazuje taková smlouva všechny znaky nepřipustného ujednání o propadné zástavě (srov. k tomu § 169 písm. e/ obč. zák. a v judikatuře i rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 15/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Na soudu prvního stupně tedy bude, aby – je-li (byť z jiného důvodu) namítána neplatnost smluv podle § 553 obč. zák. – tyto smlouvy v jejich bodu III., 2. hodnotil i z hlediska posléze uvedeného ustanovení § 39 obč. zák.

Pro úplnost Nejvyšší soud odkazuje také na názor zaujatý v uvedeném judikátu, jak by měla vypadat smlouva o zajišťovacím převodu vlastnického práva pro případ dlužníkovy prodlení s úhradou zajištěné pohledávky. Zde Nejvyšší soud dovodil, že „zajišťovací převod lze – kromě ujednání o oprávnění věřitele ke zpeněžení majetku dlužníka – sjednat i formou kupní smlouvy, ve které bude splatnost dohodnuté kupní ceny vázána k okamžiku splatnosti zajišťované pohledávky s tím, že bude-li zajištěná pohledávka včas a řádně splněna (čímž se obnoví vlastnické právo dlužníka), zanikne věřiteli povinnost k úhradě kupní ceny, a s tím, že nedojde-li k řádné a včasné úhradě zajištěné pohledávky, započte se kupní cena na zajišťovanou pohledávku.“ Smlouvy uzavřené v souzené věci bude tedy třeba posoudit i z hlediska, zda vůbec obsahují výše uvedená ujednání.

Dospěl-li odvolací soud při posuzování platnosti smluv o zajišťovacím převodu práva k závěru jinému, je jeho právní posouzení věci nesprávné, a protože na tomto nesprávném právním posouzení napadené rozhodnutí spočívá (§ 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř.), Nejvyšší soud je bez jednání (§ 243a odst. 1 o.s.ř.), podle § 243b odst. 2 věty za středníkem o.s.ř. zrušil; poněvadž důvody, pro něž bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, odvolací soud zrušil i je a věc tomuto soudu vrátil podle druhé věty třetího odstavce téhož ustanovení k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)